

ПАМ'ЯТІ АВЕРИНЦЕВА

(10.12.1938 – 21.02.2004 рр.)

В'ячеслав БРЮХОВЕЦЬКИЙ

“...И ЯСНЫМ ЗНАКОМ – ТИХАЯ СВЕЧА”

Майже весна була вдень...Усміхалося сонце, бешкетно дзюркотили струмочки, настроювали свої голоси пташки - ніби оркестр перед концертом. А під вечір густо налягло небо. Пішов сніг. Сумний, лапатий. Дивлюся у вікно, а чомусь перед очима стоїть моторошне видиво з 1990 року - на телеекрані знавіснілий омонівець б'є прикладом когось із захисників вільнюського телебачення. Раз за разом підносить автомат - і удар! удар! удар!.. Професійний, відтренований. Страшна агонія комуністичного монстра. Я був тоді в Америці, де викладав у одному з університетів. І всі телеканали показували ту жахливу сцену... Апокаліптичне видіння пропікало душу. Але не так уже й багато людей зважилося на відкритий протест, хоча роки "перестройки" трохи стряхнули страх і байдужість. Одним із тих небагатьох виявився Сергій Сергійович Аверинцев, здавалось би, суто кабінетний учений, заглиблений у найспресованіші шари духовної сповіді людства, де знесловлюються сліди різних потворностей, що їх не бракує за будь-яких часів. І от саме він мав гідність відмовитися від присудженої йому Державної премії СРСР, цим виявляючи спротив трагедії у Вільнюсі. Людина широкої культури та внутрішньої самоповаги, ерудит, аналітик, глибоко віруючий і відкритий формуючій душу красі, - він не міг промовчати, проігнорувати той шабаш.

Аверинцевим моє покоління почало захоплюватися в сутужних 70-х. Він, мов атлант, тримав для нас віру у гоїність краси, у чистоплотність людського призначення й у могуть духовних поривань. Здавалося, його не торкався своєю гнилизною той підлий час. Коли згодом я познайомився із Сергієм Сергійовичем особисто.

...И ЯСНЫМ ЗНАКОМ – ТИХАЯ СВЕЧА

відчув, що його суто людська сила - у всепроникній вірі, яка молитвено вияскравлюється добром і мудрістю його душі. Сила його світопоклоніння - у більшій для нього реальності культурної таїни, ніж буття житнього, й водночас - у розумінні того, що кожен крок людини у цьому останньому спрямовано до сакралізації принципової нерозгаданості світобудови.

Так сталося, що 21 серпня 2002 року несподівано для мене мені мали зробити операцію на серці. У далекій чиказькій лікарні зі мною виявилася лише книжка Аверинцева "Стихи духовные". Його поезію і треба читати не в проміжках між метушнею, а на якомусь ще незвіданому зламі.

Неотразимым острием меча,
Отточенного для последней битвы,
Да будет слово краткое молитвы,
И ясным знаком - тихая свеча.

Да будут взоры к ней устремлены
В тот недалекий, строгий час возмездья,
Когда померкнут в небесах созвездья,
И свет уйдет из солнца и луны.

...Дивлюся у вікно - повільно й навально падає сніг. Звідкись звідти. Він снується тисячоліттями.

Щойно я дізнався, що Сергій Сергійович десь уже в тих далеких незвіданих і нескінченних світах. Ліхтар вияскравлює дерево, голі віти якого поступово огранюються неторкнутим снігом. Запалюю свічу ("и ясным знаком - тихая свеча") і, приголомшений, бачу, як накладаються одна на одну дві реальності (чи дві нереальності?) - свіча відбивається на склі мого вікна, і цей неспинний, хисткий і тріпотливий рух вогню, накладаючись на реальну картину, увінчує дерево, перетворюючи його ніби на живу істоту. І нерукотворні сніги не спускаються, а піднімаються від нас у вічність. Як мовчазна молитва...

25 лютого 2004 р., Конча-Заспа